

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Ndz/1/2021
Identifikačné číslo spisu: 6220201395
Dátum vydania rozhodnutia: 26.01.2021
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:6220201395.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: O.. A. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. XXX/X, XXX XX S. G., proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Oddelenie peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP a posudkových činností Banská Bystrica, so sídlom Trieda SNP 75, 974 89 Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného Číslo: UPS/US5/SSVODPPKPC/SOC/2020/9191-VAC zo dňa 5. augusta 2020, vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 28Sa/16/2020, o návrhu na vylúčenie sudkyne Krajského súdu v Banskej Bystrici, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Jana Novotná nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 28Sa/16/2020.

Odôvodnenie

1. V hore označenej veci podaním zo dňa 12. januára 2021 žalobkyňa uplatnila podľa § 90 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „S.s.p.“) námietku zaujatosti sudkyne Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „správny súd“) z dôvodov podľa § 87 ods. 1 S.s.p.
2. V námietke, okrem dôvodov spočívajúcich v procesnom postupe a rozhodovacej činnosti sudkyne v konaní vedenom pod sp.zn. 28 Sa/4/2020, uviedla, že namietaná sudkyňa nie je nestranná, pretože sa veľmi dobre pozná s O.. Z. A., vedúcou oddelenia Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Oddelenia peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP- pracovisko Banská Bystrica, s ktorou sa mala určite dohodnúť, ako vo veci rozhodnúť.
3. K námietke zaujatosti podala konajúca sudkyňa JUDr. Jana Novotná vyjadrenie (v rámci predkladacej správy zo dňa 20.01.2021).
4. Správny súd predložil námietku zaujatosti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“), spis došiel súdu dňa 22. januára 2021.

5. Najvyšší súd ako súd nadriadený, postupujúc podľa príslušných ustanovení S.s.p. posudzoval opodstatnenosť tvrdených pochybností o nezaujatosti a nestrannosti JUDr. Jany Novotnej.

Podľa § 87 ods. 1 S.s.p. sudca správneho súdu je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti, alebo ak konal, či rozhodoval vo veci ako zamestnanec orgánu verejnej správy.

6. Účelom § 87 ods. 1 S.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaní vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania.

7. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

i. k veci; o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť,

ii. k účastníkom konania; o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho),

iii. poprípade k zástupcom účastníkov konania,

iv. či k osobám zúčastneným na konaní.

8. Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákonom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. Preto v námietke zaujatosti účastník nemôže ako dôvod použiť okolnosti, ktoré spočívajú v postupe súdu v konaní o prejednaní vecí.

9. Pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodnutia vecí nepostačujú subjektívne pocity účastníka konania, z dôvodu ktorých tvrdí, že má pochybnosti o nezaujatosti sudcu na prejednanie a rozhodnutie vecí, ako aj, vzhľadom na plnenie svojich sudcovských povinností a obsahu sľubu sudcu, je nepostačujúci subjektívny názor konajúceho sudcu, že sa cíti byť zaujatý na prejednanie a rozhodnutie mu pridelenej veci, ako aj naopak. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávaní vecí musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania, k ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní.

10. Podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“) sudca je predstaviteľ súdnej moci. Právomoc súdu sudca vykonáva v zmysle čl. 141 ústavy Slovenskej republiky na nezávislom a nestrannom súde oddelene od iných štátnych orgánov. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia (obdobne čl. 144 ústavy); rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných priťahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom.

11. Podľa § 30 zákona o sudcoch v záujme záruky nezávislosti a nestrannosti výkonu sudcovskej funkcie je sudca povinný dbať svojím správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. V občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení sa sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Z toho vyplýva, že sudca musí byť nielen nestranný, ale sa musí ako nestranný javiť navonok.

12. Predpoklad (premisa) nestrannosti je splnený u sudcu, u ktorého nie sú pochybnosti o jeho nezaujatosti so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom, k ich zástupcom alebo k osobám

zúčastneným na konaní a súčasne sa nepodieľal na rozhodovaní vo veci v niektorom inštančnom stupni. Rozhodovaním sa rozumie účasť na hlasovaní alebo inom spôsobe účasti na prijímaní rozhodnutia vo veci samej (samosudca), ako aj na rozhodnutiach, ktoré pripravujú skutkový a právny základ na rozhodnutie vo veci samej. Základom na záver o nevyhnutnosti vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je pochybnosť o jeho nezaujatosti.

13. Pre uplatnenie zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk správneho a spravodlivého rozhodnutia sa musí zabezpečiť, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým sa ako dôvody vylúčenia sudcu konštruuje prostredníctvom ust. § 87 ods. 1 S.s.p. (viď bod č. 5) jeho pomer k veci, účastníkom, ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní.

14. Zákonodarca zakladá vylúčenie sudcu na existencii konkrétneho dôvodu vymedzeného presne vymedzenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Tým sa eliminuje subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu, nakoľko na to, aby bol sudca vylúčený, nemôžu postačovať pocity účastníka o tom, že možno mať pochybnosti o nezaujatosti sudcu, ale musí byť zistený dôvod, z ktorého vyplýva, že možno pochybovať o sudcovej nezaujatosti.

15. V tejto súvislosti Najvyšší súd poukazuje na nielen na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd“) vo veci sp.zn. III. ÚS 47/05, v ktorom vyslovil právny záver, že „obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci“, ale aj na iné, obdobné rozhodnutia Ústavného súdu o nestrannosti sudcu (napríklad aj sp.zn. III. ÚS 71/97 či sp.zn. I. ÚS 73/97).

16. V danej veci nemožno opomenúť, že žalobkyňa uviedla ako dôvod zaujatosti sudkyne jej pomer k zástupkyňi žalovanej, ktorý charakterizovala tak, že „sa veľmi dobre pozná s O.. Z. A., vedúcou oddelenia Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, takže nie je nestranná tak, ako by mala byť, určite sa dohodli ako rozhodnúť“. Uvedené tvrdenie však bližšie nerozvieďla a ani neobjasnila, na základe akých skutočností k svojim pochybnostiam dospela.

17. Uplatnená námietka zaujatosti pre pomer sudcu k veci musí byť v príčinnej súvislosti s predmetom daného konania (viď uznesenie Ústavného súdu sp.zn. II. ÚS 76/1999 zo dňa 20. júla 1999). Preto Najvyšší súd konštatuje, že tvrdenie žalobkyne o nestrannosti namietanej sudkyne je zjavne subjektívneho charakteru.

18. Dotknutá sudkyňa sa k námietke zaujatosti vyjadrila (viď bod č. 2 tohto uznesenia) tak, že nemá žiadny vzťah k veci, k účastníkom konania, ani k ich zástupcom a O.. Z. A. pozná výlučne ako poverenú pracovníčku žalovaného, ktorého zastupovala v niekoľkých súdnych konaniach, predmetom ktorých bolo preskúmanie rozhodnutí tohto orgánu verejnej správy. Dodala, že ju osobne nepozná, nikdy s ňou nemala žiadny osobný, či iný mimopracovný kontakt.

19. Nakoľko rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje zásadnú výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny, čl. 48 ods. 1 ústavy), musí Najvyšší súd trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

20. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o

tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

21. Najvyšší súd po preskúmaní obsahu vyššie uvedenej námietky (viď bod č. 16) nezistil žiadne také skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť dôvod pre pochybnosti o nezaujatosti menovanej sudkyne. V zmysle vyjadrenia dotknutej sudkyne, k jej kontaktu so zástupkyňou žalovanej dochádza iba v rámci súdnych pojednávaní, a toto vyhodnotil Najvyšší súd ako bežný pracovný kontakt bez náznakov možnosti ovplyvňovania.

22. Vylúčenie môže nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že je tu vzťah k účastníkovi (hoci sprostredkovaný, odvodený od vzťahu k inému subjektu), dosahujúci povahu a intenzitu nejakého bližšieho vzťahu. Pri absencii takéhoto vzťahu, čo je aj daný prípad, nevzniká objektívny základ na konštatovanie o pochybnosti, že sudca zvládne zákonom ustanovenú povinnosť postupovať nezávisle a nestranne. Chýba teda dôvod, pre ktorý by Najvyšší súd mal JUDr. Janu Novotnú vylúčiť z pojednávania a rozhodovania tejto právnej veci.

23. Pri riešení otázky nestrannosti sudcu je okrem nezávislosti sudcu potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak.

24. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva dôkaz o skutočnej zaujatosti. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k pojednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu spočíva nielen v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť.

25. V každom jednotlivom prípade, t.j. aj v tejto veci, treba rozhodnúť, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádajú nedostatok nestrannosti, teda či obavu z nedostatku nezaujatosti treba mať za relevantnú. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu môže nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne.

26. Pri rozhodovaní, či je oprávnené daný dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

27. Na vylúčenie sudcu nemôžu stačiť pocity účastníkov, ako je tomu v tejto veci, či samotných sudcov a ani pocity námietku posudzujúcich sudcov nadriadeného súdu. Názor na to, či u namietaného sudcu je daný dôvod vylúčenia, musí byť vždy jasne postavený na dôvode založenom na zákonných možnostiach, z ktorého vyplývajú pochybnosti o nezaujatosti namietaného sudcu.

28. Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd uznal ako správnu argumentáciu namietanej sudkyne o neprihliadaní na tvrdenia žalobkyne, týkajúcim sa procesného postupu JUDr. Jany Novotnej v tomto, ako aj v ďalších súdnych sporoch, nakoľko námietky tohto charakteru sú v zmysle § 91 ods. 3 S.s.p. irelevantné, a ako také sa nadriadenému súdu nepredkladajú.

29. Keďže v predmetnej veci dôvody, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania namietanej sudkyne, nejestvujú, Najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti uznesenia.

Podľa § 87 ods. 3 S.s.p. dôvodom na vylúčenie sudcu správneho súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

Podľa § 91 ods. 3 S.s.p. ak námietka zaujatosti spočíva v dôvodoch podľa § 87 ods. 3, správny súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému správneému súdu nepredkladá.

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.